

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אבני אוצר

אם כסף תלוה את עמי וגו' לא תשימון עליו נשך (כב, בד). כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים משיקוצי עבודה זרה שלהם, ודרך עבודה זרה, כי ידעו שהכל קצוב מאתו יתעלה על כל הנמצאים, ויש כח ביד אדם להוסיף, ויש בחירה ביד אדם להוסיף מצד עבודה הכשירה והתמימה היקרה מפרו. אבל לא כדרכם הרעה, שעשו כמה כשפים להכריח כח את מעלה, שיתן להם מהקצוב אליהם תוספת, למשל השמש יש לו כח כמה זהב ירבה בעפר, וכמה מגדים ימתיק, ומחלק לכל מקום כפי הראוי לכל מדינה ומדינה כפי שגזרה חכמתו יתעלה, והם בבחירתם הרעה כשפו, והכריחו לשמש שהשמש יתן רוב כחו במצרים, וכן כיוצא, כל המזלות שהם מעץ הדעת מעורבים טוב ורע, וכל זה גזל גמור.

והאל יתברך כשהוציאנו ממצרים, הורה לנו דרכי שעשוע תורתו ועבודתו, שנעבוד עבודה הגונה הראויה לאל יתברך, בתורה ובמצות ויחודים, אשר מאתו קצוב כל הקצבות, והוא יכול להוסיף אור ושפע עד אין סוף, וכשיתוסף אור ושפע, ישתלשל השפע מדריגה אחר מדריגה, עד שיתוסף כח גם בגשמיות העולם, ויהיה כח בשמש להוציא חטים ככליות, וכל הברכות מצויות בעולם, הכל בתוספת כערך עבודתם, במשקל אל דעות, ובזה כשהבטיח לנו בתורתו על רוב הברכות הכל גשמיות, 'זנתתי גשמיכם [וגו'] ונתנה הארץ יבולה' (ויקרא כו, ד).

וזהו אמרם (מס' ב"מ דף ס"א ע"ב) על תנאי כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים, על תנאי שתקבלו מצות רבית, כי הלוקח רבית כדי שיתוסף ממונו על ידי הלואה, שהוא באמת צריכה להיות מצד חסד קיום העולם הנבנה על ידי חסד הפשוט, והוא לוקח רבית, כ"ד שיהיה לו תוספת על מה שיש לו מהקצוב ממה שחננו אל, פורק ממנו עול מלכות שמים, שהאל יתברך ציונו שנעבוד אותו עבודה הגונה וראויה, ועל ידו הגדולה יתוסף לנו במעשה ידינו רב שפע ורב טוב כסף זהב, רחניות וגשמיות.

ואם הוא לוקח רבית מה שאסרה התורה הוא כופר בעול מלכותו, שנראה כאלו אין בידו להוסיף רב טובה אם לא על ידי פעולתו הגרועה, ולכן עושה סיבות שיתוסף לו השפע על ידי אדם, וזה עבודה זרה ממש ככישוף מעשה מצרים, ובזה פורק ממנו עול עבודה לעבוד לאל יתברך, כי פורק וכופר ואומר מה בצע כי נעבדנו, ופוקר וכופר ביציאת מצרים שהאל יתברך שידד כל המערכות להראות לנו שהכל בכחו ורצונו אפילו כל דברים השפלים, והוא כשלוקח רבית מראה בעצמו שהכל בכחו ועוצם ידו, ואין כח ביד עבודה הראויה להוסיף או להחסיר.

ובאמת כל תפלה וכל עובדת קטנה או גדולה, מוסיף כח בפמליא של מעלה, ולפעמים אדם הצדיק עדיין לא זכה בצדקתו שירד השפע עד עולם גשמי, ולכן מעונה בחסרון בעולם העובר. וכן הרעים שאין להם אלא בעולם הזה, הוא שלא עשו רושם בעולם עליון, ויש בזה הרבה ענינים מופלאים, אין כאן מקומו.

(אוצר החיים דף קעד ע"ב - קעה ע"א)

אוצר החיים

אוצרות הזמנים במשנת רבוה"ק
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

כאשר בפרשתינו מבוארים דיני ממונות אמרונו להביא כמה ניצוצות מתוך דברי רביה"ק בספרו 'אוצר החיים' שם גלייה לדרעיה ונפק נהורא, לבאר הסודות העמוקים הטמונים בדרכי קנין הקרקעות ובסודות הנרמזים בקנין שטר. ונעתיק כמה לשונות מדברי קדשו (פר' בהר):

"כשנתבררין איזה מטלטלין מעמקי הקליפות על ידי קניה אזי לערך זה נמשך תוספות אור ושפע מאור אין סוף ורע שמטלטלין אין שום מערער יכול להוציא מידו כי חזקה מה שביד אדם הוא שלו".

"כי דע כמו שיש מטלטלין וקרקע כן יש שני מיני יחודים, אחד הוא השפעה לקיום עולם שאינו נפסק כי אינו חפץ בהשחתת עולם ולכן דבר שהוא עיקר עדיין לא נקנה לו כי אין ראייה ממה שהוא בידו כי אין חפץ בהשחתת עולם ולכן יש עוד מעררין עליו".

"וענין קנין מטלטלין אגב קרקע כי סוד קרקע נקודה העיקרת ואגבה נקנין כל המטלטלין".

"וכל המטלטלין אורות המוחין וכל השפעות נקנין על ידי חזקת האמונה ובטחון בצור עולמים ולזה שקנ' לנפשו אמונה שלימה נקנה לו כל המטלטלין והברורים והניצוצין שבכל העולם והוא שיאמר לו בעל הבית קנה מטלטלין אגב קרקע אבל אם לא אמר כגון בגלוי נאלמתי וזמיה צריך שיהיו צבורין באותו המקום ולכן נתפזרו ישראל בגלותארבע פנות העולם, דבלא אמר צריך שיהיו צבורין באותה קרקע ויהיה משתמר לדעתו וישראל מנכרי אינו קונה אלא בשטר".

"ודרכי קניית הקרקע בכסף שטר חזקה, כי סוד קרקע, אשה קרקע עולם הוא, כי סוד הכלי שלה הנעשה על ידי ידים דיבנה כו' ושם בכלי זאת מאיר אור נקודת הכתר נקודה פנימיות בסוד נקודת ציון וחתום בחותם תוך חותם על ידי שלשה אבות כו' ומתבררין על ידי דעת עליון בסוד שלש שני חזקה שעל ידי חיבור הזה יוצא הנקודה עיקרית".

"ויכונן אדם כשקונה לו קרקע לעשות בתחתון לרמז בעליון שיקנה לו בלבו בחזקת אמונה אמונת אלהי עולם אלהי ישראל להאיר לנקודה בית עין ולמסור נפשו על קדושת שמו והבחינה הזאת ברוחניות נקנה על ידי לימוד אותיות התורה לשמה - שטר ש' ט"ר שמור שין הציר שלא יהיה שקר חלילה, והמשכילים יזהירו בסוד שין ט"ר".

"כי יש שני מיני השפעות שהקב"ה מנהיג העולם, יש שפע שהקב"ה נותן לחיות העולמות הכרחי והוא על ידי כלי זאת שין ציר ט"ר טללי רצון, כי השין מושך טללים ההולכים מדרך רצון כי טל לא נעצר וכל האמות מקבלין שפע משם מנקודה העיקרית שאינו מסתלק שלא יתהרס העולם וכן השפע ההולך ע"י העלאת מיין נוקבין של הכלי ששם מאיר נקודה העיקרת השפע הזאת אינו אלא לחיות העולמות וגם האומות מקבלין משם, אבל אין זה כוונת הבריאה כי אם להתנהג כפי מעשה בני אדם שיוסיפו שפע ואור אף בהשפעות מזון הכרחי ההולך לחיות העולמות ומי יאמר זכיתי את לבי שיהיה ניזון בזרוע וצריכים הכל לחסד הבורא, וכדי שלא יהנו משם האומות נתן הקב"ה לישראל שלשה רגלים שיעלו לראות פני ה' אליהן ולקבל השפע מאור פני מלך אף הכרחי והוא ע"י מצות ראייה וחילוק מעשר וצדקה וחסד שעושים ישראל בזמנים הללו".

"וסוד ש"ן ט"ת ר"יש המילוי שנים עשר צרופי אדני".
"שסוד 'שטר' הוא נקודת ציון דנוקבא, ובקדושה הוא נקודת גן עדן אשר יש לה 'כסף' הם נשמות צדיקים העולים עם הברורי' להעלו' מ"ג, ויש לה 'חזקה' בסוד יחוד ושעשוע הנשמו' באור עליון על ידי נעל גדר פרו".

"ויש בקנין מטלטלין שלשה דרכים: מסירה משיכה הגבהה, כי סוד מטלטלין הם נחלקים לשלשה, בסוד אורות נצוצין כלים, עיבור ניקה מוחין, שלשה לבושי הנשמה תורה מצוה כוונה, והוא האור וחיות ודביקות בקונו כטעם וכוכן פתיחין ליה. וסוד האורות הם בחינות אורות זין מלכים שנסתלקו והכלים שלהם ירדו אל הבריאה. והב' הם ר"פ"ח נצוצין של אור שנשארו להחיות הכלים חיות מצומצם כדי שיהיה להם מציאות לחזור ולהתנתק ולחזור ולהחיות והג' בחינות הכלים בעצמן והכלים נקנין במסירה והנצוצין במשיכה והאורות בהגבהה וינטלם וינשאם ומסירה אינו קונה אלא ברשות הרבים ששם ירדו הכלים והמלכים הנקראים רשות הרבים וסוד אורות נצוצין כלים הם סוד עולמו' נשמות אלהות וסוד עולמות אותיות נקנית במסירה וסוד הנשמות והנצוצין נקנין במשיכה וחלק אלוה אור השכינה נקנה בהגבהה להעלות להשכינה ומן התורה כסף קונה כטעם במחשבה אתברירו וחכמים תקנו שיהיה ברשות מוכר שישתדל להצילו מן הלסטים ומן השריפה דינים קשים עד שיבוא ליד לוקח ע"י מעשה דוקא".

מוצא שפתיך תשמור [א]

שער הצדיקים [כה]

התלמידים מחדשים מוחין לצדיק (ב)

צדיק גמור צריכין התלמידים להרחיב דעתו

וצדיק אחד היה רבינו משה מפשעוורסק הראשון, שמימי לא נשמע ממנו שום קטנות והרכנות הראש, אלא תמיד היה משבח עצמו ומספר גדולת נפשו ומדריגות הרמות שלו, והאיך הוא גדול בשמים ובארץ, והאיך כל העולם כולו כדאי הוא לו, ובכל רגע היה מספר רוח הקודש, צופה בבירור על כל ההוה, והיה נראה ממנו נפלאות ונוראות, והיה תמיד משבח ומספר גדולת עצמו, וכל זה שנפשו היה נמוכה כעשב קטן ולבבו נשבר מאוד, אין ממש, כתולע קטן הרוחש על הארץ מגדולתו אין סוף, ולכן בהכרח היה שיגיב את עצמו להרחיב דעתו, להשפיע אור וחיות ושפע על כל העולם שלא יתבטל מכל וכל, ונשמנו היה מפלא עליון הפלא ופלא.

וכדי שלא נלך בדרך טיפשות, מסר לנו מרן אלקי הריב"ש שאין שום עצה להסיר הגאווה שהוא עבודה זרה ממש, כי יש מתנהג בגדולות ונפלאות, ובקרבו נשבר ונדכא דכא ושפל רוח ממש אין ואפס, ויש שמרכין ראשו ומדבר בדרך הכנעה והוא ממש עבודה זרה, ויש כל זה בהיפך שמדבר בגדולה והוא גאווה ועבודה זרה ממש, ולכן אין שום עצה על זה אלא השם יתברך יעזור, ולא יושג זה לחסר המדע טפשי עולם.

ובאמת לצדיק גמור מוסמך לצדיק צריכין התלמידים להרחיב דעתו, כדי שיצא מאין ליש, וישפיע עליהם אור וחיות, כמו שעשו תלמידי רבי שמעון בן יוחאי שהאריכו לספר שבח רבי שמעון בן יוחאי בפניו, כדי שיצא מאין ליש וישפיע עליהם.

וכן נהגתי מעודי לפני מורי ורבי דודי רבינו צבי הקדוש [מזידיטשוב], כשהיה מגלה לי רזין נפלאין או שמסר לי כתיבי חדושי לעיני בהם, הייתי מאריך לספר בשבחו, האיך אף בגן עדן יהיה זה פלא לחדש חדושיין כאלו, ובזה נתרחב דעתו וימצא מן הרוח אשר עליו ונחה' (במדבר יא, כה) על השפל הזה.

ולא כטפשי עולם, כשבאין לפני צדיק מקטינין עצמן ומקטינין את הצדיק, וכל חפצם שידבר הצדיק בקטנות ובשפלות, ובזה נשאר בחשך, ודי בזה לחסידים, 'שמחו בה' וגילו חסידים והרנינו כל ישרי לב' (עפ"י תהלים לב, יא), ולא יושג זה לתכלית אלא לנשמות קדושים מאמינים בני מאמינים צדיקים חסידים קדושים, ודי בזה.

וזהו שאמרו הריני כבן עזאי (מס' עירובין דף כט ע"א), הריני כרבי עקיבא, וזהו מגדול אהבה 'צמאה לך נפשי' (תהלים סג, ב), ובראו נשמות גרים ובדיחא דעתן, ודעת קונם היה בם שיצא מאין ליש לברוא עולם, וכן הצדיקים בגודל אורם לפעמים לטובת העולם יוצאין מאין ליש לשרוש "נ"א: לחדש) עולם שלהם בטוב, ובלבד שיהיה צדיק גמור מזוכך, ולא תתפשח חלילה וחלילה לידמות להם כל עוד שאינך במדריגה הזאת.

(נוצר חסד פ"ו מ"ב)

שחרית (סימן מח ס"י) "נוסח לעולם [יהא אדם], רבון וכו' 'מה אנחנו' עכ"ל.

בדברי רבינו נזכרו איפוא ארבעה מקומות בהם צריך לומר 'אנחנו' במקום 'אנו', ואלו הם: 'לעולם יהא אדם' - 'מה אנחנו', ברהמ"ז - 'אנחנו מודים לך', כל התפילות, והוידוים [יתבאר להלן].

וכתב במנהגי קאמארנא (אות לד) "בנוסח לעולם אמרו 'אנחנו', וכן בכל התפילות אמרו 'אנחנו' ולא 'אנו' עכ"ל. וכן כתב לענין ימי הסליחות (אות שצג) "יהיה אומר אחרי פסוקי 'לך ה' הצדקה' את התחינה 'כי על רחמיך הרבים אנחנו בטוחים', וכן נהג לומר 'אנחנו' בכל מקום בתפילה שנאמר 'אנו' עכ"ל. וכן כתב לענין נוסח התפילות ביום הכיפורים (אות תעב) "כי אנחנו עמך [ואתה אלקינו]" עכ"ל.

וכן מצאנו בסידור כתי" כדלהלן: 'לעולם יהא אדם' - 'מה אנחנו', 'אשרינו כשאנחנו משכימים ומעריבים'. וכן במודים דרבנן - 'על שאנחנו מודים לך'.

לשכך כעס וחימה

ברוח הדברים הללו מצאנו גם בתפילות הימים הנוראים שרבוה"ק הוסיפו כמה תיבות בנוסח התפילה [בעיקר בפיוטים] כדי שהתפילה תהא בלשון מבוררת, המעוררת רחמים על בני ישראל, וכפי שכותב רבי אברהם אבא ז"ל שבפיוט 'לא אל עורך דין' היו אומרים "לצופה הנסתרות הטובות ביום דין" (מנהגי קאמארנא אות תטז). ובפיוט "ונתנה תוקף" אמרו בלחש את הדברים הרעים, כגון "כמה יעברון" "ומי ימות" "ומי לא בקצו" וכו' (שם אות תכד).

וכן בימי הסליחות היו לרבוה"ק נוסחאות מיוחדות לעורר רחמים על בני ישראל, בפיוט "כי על רחמיך הרבים אנחנו בטוחים" אמרו 'ומנהיג את העולם כלו במדת החסד ובמדת הרחמים". בפזמון "מלאכי רחמים" אמרו בלשון ודאי - "אולי יחוס עם עני ואביון בודאי ירחם". בפזמון "שלוש עשרה מדות האמורות בחנינה" אמרו בלשון ודאי - "אמנם שבו כולם" ולא "אם אמנם שבו". ובפזמון "ה' ה'" - "ועיר האלוקים מושפלת עד שתרחם עליה" (שם אות שצג-שצט).

לישנא מעליא

גם בכללות סדר היום הקפידו רבוה"ק לדבר רק בלשון חיובי, ולא להעלות על דל שפתיהם שום ענין שיש בו היפך הטוב.

וכן מסופר על הרה"ק מהרי"מ מקאמארנא ז"ע (ספר 'בית קומרנא' עמ' 104) "מילה, לא רק של גנאי, אלא שיש בה לפעמים מובן של רוע, לא נשמעה מפיו. על הביטוי 'חושד' היה אומר 'לא אור, על 'שקר' - 'לא אמת', על 'רע' - 'לא טוב', על חולה מסוכן - 'חולה רציני' וכיוצא בכך".

וכך רושם גם הרה"ח רבי אברהם אבא ז"ל (שושלת הקודש) "מופלאים היו הליכותיו בקודש של הרבי מקומרנא. דיבורו קב ונקי. נמנע היה מלהוציא מפיו מלה של גנאי ושליה. מעולם לא היה אומר 'חושד בחוץ' אלא 'בחוץ אין אור', תחת 'רע' היה אומר 'לא טוב', וכיוצא בזה".

ותבחר לשון ערומים

אצל רבוה"ק מקאמארנא היתה עבודה נשגבה בשמירת פיהם ולשונם, לדבר בלישנא מעליא, ושלא להזכיר על פיהם שום ענין של 'רע' 'טומאה' או 'מוות', ובמיוחד נזהרו בכך בשעת התפילה, שכל התפילה תהא בלשון מובחרת, ללא הזכרת ענינים שיש בהם משום לישנא בישא.

'ומייחד אלוף יראה מאורות'

וכפי שמובא בספר 'בית קומרנא' (עמוד 102 בהערות) מה ששמע כמה פעמים מהרה"ק מהרי"מ מקאמארנא ז"ע אודות זקינו - רביה"ק הנהיכל הברכה ז"ע: "היה אומר בשיר 'אל מסתתר בשפירי חביון: 'ומייחד אלוף יראה מאורות' במקום 'ומפריד אלוף לא יראה מאורות'. ופעם שמעתי כשהוא שופך נפשו בבוקר בתפילת 'אודה לאל לבב חוקר' שאמר: 'ואשר נפשו היה זוכה לאור הבוקר', במקום שכתוב 'ואשר נפשו לא היה איך זוכה לאור הבוקר' עכ"ל [הערת העורך: וכן כבר מובא הנוסח בהרבה סידורים בני ימינו].

'ואם חיסר אחת מכל סמניה חייב'

וכן מצאנו גם בנוסח פיתום הקטורת, שהיו אומרים רק 'ואם חיסר אחת מכל סמניה חייב', ולא אמרו 'חייב מיתה' [כן נהג רביה"ק הנהיכל הברכה ז"ע כמובא בספר 'זרע ברוך' (עמ' 72), וכן הוא בסידור כתי" ובמנהגי קאמארנא (אות לז)], 'יתירה מזאת, את עצם הפיסקא 'ואם חיסר אחת מכל סמניה חייב' היו אומרים רק בקטורת שלפני תפילת שחרית, אבל בסדר הקטורת שלאחר תפילת שחרית ושלפני תפילת מנחה היו אומרים רק עד התיבות 'ואם נתן בה דבש פסלה', ללא ההמשך 'ואם חיסר' וכו' [כמבואר בשולחן הטהור (סי' קלב ס"ג) בסידור כתי" ובמנהגי קאמארנא (אות עח)], וכל זאת כדי שלא להזכיר כלל עניני מיתה בשעת התפילה.

'מה אנו' - לשון אנינות

כן מצאנו שהיו נזהרים שלא להזכיר תיבת 'אנו' בתפילה, כי אם 'אנחנו', שכן לא מצוינו בתנ"ך תיבת 'אנו' כי אם לענין אנינות ואבילות.

ומקור הדברים בספר כל בו לענין עלינו לשבח, וז"ל (סימן קכב) "ואנחנו כורעים גרסינן, ולא גרסינן 'ואנו', כי אין בכל הקריאה רק 'אנו' [-בלשון יחיד], ובכל מקום 'ואנו' לשון אנינות, כמו (ישעיה יט ז-ח) 'ואנו הדייגים ואבלו' עכ"ל [עיי' שם בפסוק שהיאור יהיה יבש מימיו, והדייגים יהיו אוננים ואבלים על שאין להם דגים ביאור].

וכן כתב באליה רבה לענין ברכת המזון (סימן קפז סק"א) "[ועל הכל ה' אלקינו] אנחנו מודים לך, ולא 'אנו', שהוא לשון קללה, כמו 'ואנו הדייגים' עכ"ל.

וכן כתב בשולחן הטהור לענין נוסח ברכת המזון (סימן קפז ס"א) "יאמר [ועל הכל ה' אלקינו] אנחנו מודים לך, וכן בכל התפילות ווידוים יאמר 'אנחנו', כי מלת 'אנו' אין בו שום שרש בלשון הקדש, אלא 'ואנו' [הדייגים] ואבלו, לשון אנינות ר"ל, ולשון הגמרא אינו אלא קצור לשון עכ"ל. ועוד כתב לענין סדר תפילת

אות א

דיני ממונות קשורים לגלגולי נשמות

א. ואלה המשפטים אשר תשים לפניך. איתא בזוה"ק (ח"ב צ"ד א) אלין סדורין דגלגולין עיין שם, והוא תמוה לכאורה הא הפסוק מפרש ואזיל דיני ממונות, ומה השייכות של דיני ממונות לגלגולי נשמות.

אך שמעתי בענין הדין שאחד דן את חברו בבית דין ויודע בעצמו שבדאי הוא זכאי בדין, והתורה מחייבתו, אל יקשה לו הלא תורת אמת הוא ודרכיה דרכי נועם, כי זהו אמיתות התורה ונועם דרכיה, כי בודאי מסתמא היה חייב לחבירו בגלגול העבר לאיש הדין עמו, וכעת חייבתו התורה לשלם לו כדי לצאת ידי חובתו, וחבירו שלוקח עתה המעות במרמה הוא עתיד ליתן את הדין, וכאלה רבים בעניני דינים, וזה יש לומר שרימז בזוה"ק ואלה המשפטים שהם דיני ממונות אף על פי שמן הנראה הם לפעמים נגד האמת, אך דהאמת הוא אלין סדורין דגלגלייא, והיינו שהבורא הכל ובורא כל הנשמות, הוא היודע איך היה בגלגולים הקודמים בין איש לחבירו, ככה יסובב המסבב ומנהיג על פי התורה את עולמו, בחסד וברחמים בצדק ובמשפט אמת, לשפוט בין איש ובין רעהו שורו וחמורו וכל אשר לו, כפי אשר יורם אלהים, ויש בזה פתח רחב: (דגל מחנה אפרים)

ויודע המעשה שהובא בספר דברים ערבים (פרשת משפטים אות י"ח) וזה לשונו: הרב הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע ביקש מרבו הבעל שם טוב הקדוש ז"ל שיאמר לו פירוש הזוה"ק על ואלה המשפטים דא הוא רזא דגלגולא, פעם אחת אמר לו הבעל שם טוב תחתיו, ויתעכב שמה עד ש יבוא לביתו, ונסע שמה, וראה איש אחד בא עם סוס מזוין, והוא היה עיף ויגע, ואכל ושתה ונסע לדרכו, ושכח שם ארנקי שלו עם המעות, אחר כך בא שמה עוד איש אחד עני ונכה רוח, לפוש, והוא מצא את הארנקי עם המעות, ולקחו והלך לדרכו, אחר כך בא שמה עוד איש אחד עני ונכה רוח, והוא עיף ויגע, ואכל שמה פתו אשר היה לו, ושתה מן המעיין, והניח עצמו לפוש ולישן, אז בא בחזרה האיש הראשון, ושאל שאל מאיש העני היכן הוא הארנקי עם המעות אשר שכחתי כאן, והוא באמת לא ידע מאומה, ולא הבין מה שזה מדבר אליו, בקיצור, כי זה הראשון הכה את העני מכות רצח ופצע, בטענה שיחזיר לו מעותיו.

וכאשר הגיע שש נסע הרב הקדוש המגיד זי"ע

לביתו, וסיפר לרבו הבעל שם טוב את אשר ראה, ואמר לו הבעל שם טוב זי"ע, כי האיש הראשון הזה, היה חייב בגלגול הראשון לאיש השני, כסך המסוים הזה שהיה עכשיו בהארנקי, ולא היה משלם לו, ובאו אז לדין לפני זה האיש השלישי, שהיה אז הרב והדיין בגלגול הראשון, ופסק דינו ופטרו מבלי שום חקירה ודרישה, לכן עתה על פי הגלגול שילם הראשון להשני את חובו, והדיין קיבל ענשו, וזהו שאמר הזוה"ק על 'ואלה המשפטים' דא רזא דגלגולא, עד כאן לשונו.

וזקה"ק מקאמארא זי"ע מוסיף על כך בשם הבעש"ט, כי לפעמים יש לאדם דין תורה, ויוצא לו שלא כפי הנראה כפי הצדק, הרי זה שייך לגלגולי נשמות. והוא הדין לענין הדיין שרואה שפוסק על פי משפטי התורה ונראה לו שהוא נגד היושר, ידע שזה שייך לגלגולים הקודמים.

וזה לשון קדשו בספר מעשה אורג על המשנה דפאה (פרק ח' משנה ט) וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו, עליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' וגו' (ירמיה י"ז, ז'): ענין לאמיתו הוא כי כמה פעמים יצא משפט מעוקל מדיני התורה, כמו שאירע לאחד שהפקיד הון רב אצל אחד והלך לדרכו, וכשבא כבר מת הנפקד, ותבע מיושריו, וטענו לא פקדנו אבא על זה, ופסקו להם שבועה ונפטרו, וכל העולם היו יודעין שזה איש נאמן וחסיד וירא שמים, וזה לא היה אמיד בכך, ושאלו למרן הריב"ש טוב על זה, האיך יצא משפט מעוקל מדיני התורה וכתוב (תהלים פ"ב, א') אלהים נצב בעדת אל, והשיב שזהו בהשגחת המשגיח, שבגלגול העבר היה זה חייב לזה ולא פרע לו, וכעת החזיר לו לתקן נשמתו, והיה בהשגחה, לא החסיר ולא העדיף, וזהו דין אמת לאמיתו, אף שנראה לך שהוא משפט מעוקל, תדון הדין לאמיתו, ולא תחזור אחר הפשרות, וכיוצא בזה בענינים אלו, והמשכיל יבין לאישורו, עד כאן לשונו.

אות ה

ר"ת מכשיפה לא תחיה מסוגל לביטול כישוף
ה. מכשפה לא תחיה. בנמרא (שבת פ"א ב) רב חסדא ורבה בר רב הונא הוי קאזלי בארנא נוסעים בספינה, אמרה להו ההוא מטרונתא - אשה חשובה, אותנן בהדיכון - תושיבו אותי ביניכם, ולא אותבוה - ולא הושיבוה, אמרה איחי מלתא אסרתא לארנא - אמרה שם של כישוף ועצרה את הספינה. אמרו

אינהו מלתא שריוה וכו' - ואמרו החכמים שם קדוש והתירו את הספינה.

ופירש רש"י אמרה מלתא דכשפים וכו', אמרי אינהו מלתא על ידי שם טהרה, עד כאן לשונו. והקשה כבוד קדושת הבעש"ט ז"ל, בשלמא מלתא דידה לא נזכר בש"ס, מצד שהוא שם טומאה, אבל מלתא דידהו שהוא שם טהרה, למה לא נזכר בש"ס מה שאמרו, בכדי שנדע הלחש במה ביטלו הכישוף, והרי מצאנו בכמה דוכתי שנזכרו לחשים לכמה ענינים:

ואמר הוא ז"ל, שביטול הכישוף הוא, כשאומרים הפסוק מ'כשפה ל'א ת'חיה, ובתנאי שידע לכוון בכוונות הנסתרות המרומזים בפסוק זה, ודרש דרוש גדול סודות נפלאות בפסוק זה, ואמר שבאלו הכוונות יכולים לבטל כל מיני כישוף שבעולם.

ואמר שגם רב חסדא ורבה בר רב הונא ביטלו הכישוף באומרים פסוק זה בכוונות הנסתרות, כי מה שאמרו בש"ס 'אמרה איחי מלתא' הוא כפשוטה, שאמרה דבר של טומאה, ולא נזכר מה שאמרה, אבל 'מלתא' דידהו צריך להיות 'מלת' והוא ראשי תיבות מ'כשפה ל'א ת'חיה וזוה הפסוק ביטלו הכישוף.

כן אמר הבעל שם טוב הקדוש זצוקללה"ה, ואחר ששמענו הפירוש הנפלא הזה טרחנו ועמלנו לחפש ספרי ש"ס ישנים, ומצאנו ש"ס ישן נושן אשר נרפס כמעט בהתחלת מציאות מלאכת הדפוס, ומצאנו כדבריו הקדושים, ש'מלתא' שלה נרפס באות א' בסוף, ו'מלתא' דידהו נרפס 'מלת' בלא א' לבסוף וגם נרשם למעלה נקודות כמו לסימן ראשי תיבות. הנה זכינו לראות בחוש שתורתו של הבעל שם טוב הוא תורת אמת כמו למשה בסיני: (כך כתב בעל מצרף העבודה ששמע מהרב בעל שערי תשובה)

וכבר מובא ענין זה בשם הבעש"ט, שאם האדם מרגיש שיצר הרע מתגבר עליו נסיון לעבור איסור מסויים כמו גניבה וכיוצא ב, יאמר הפסוקים הללו המופיעים בתורה כגון 'לא תגנוב' וכיוצא ב. כי כח הפסוקים שבתורה יש בהם כדי לבטל את האיסור המתעורר בו.

ויתירה מכך, איתא מהבעש"ט שאם מתעוררת בו תאוה מסויימת, יאמר התיבות 'הכנעי החתי האמורי' וגו' ובכך תבטל ממנו התאוה. כי שבעה עממים אלו הם שורש של כל המידות והתאוות האסורות, ואז יתהפכו היצרים שלו לקדושה על ידי אור קדושת התורה ויפטר מן התאוות הללו.

המשך מעמוד הבא / נוסח שטר התנאים של רביה"ק מקאמארא זי"ע

ערב קבלן מצד החתן ה"ה הרב הגאון החסיד המפורסם כ"ש מוה"ר מרדכי בהרב הגאון המנוח מ' פנחס ז"ל [-ה"ה הרה"ק מהר"ם בן הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע].
וה"ה הרב הגאון החסיד המפורסם כ"ש מוה"ר שמעון בהמנוח מו' משה ז"ל אודער בארג [-ה"ה הרה"ק רבי שמעון דייטש זי"ע]
ערב קבלן מצד הכלה ה"ה הרב הגדול החסיד המפורסם כ"ש מוה"ר קלונימוס בהמנוח מו' אהרן הלוי ז"ל [-ה"ה הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע].
וה"ה הרב הגדול החסיד המפורסם כ"ש מו' מאיר בהמנוח מו' שמואל הלוי ז"ל [-ה"ה הרה"ק רבי מאיר מאפטא בעמ"ס 'אור לשמים' זי"ע].
היום יום ג' שבעה ימים לירח טבת שנת תקע"ה לפ"ק פה קהילת לובלין.
והכל שריר וקיים
נאום פרץ בן אליעזר שמש דבית המדרש של רבינו הקדוש.
ונאום הק' אברהם בהמנוח מו"ה בנימין וואלף זללה"ה.
וליתר תוקף עוז ותעצומות באו הצדדים בעצמם על החתום לאשר ולקיים בכל פרטי אופנים המבוארים כנ"ל.
היום יום הנ"ל
נאום הק' אלכסנדר ס' במ"ו יצחק אייזיק ז"ל.
ונאום ה' אברהם מרדכי מפינטשאב.

תולדות רביה"ק ההיכל הברכה מקאמארנא זי"ע [ה]

וארשתיד לי לעולם

אודות שנתו האחרונה עלי אדמות בה המשיך הרה"ק מלובלין זי"ע להשגיח בעינא פקיהא על גידולו של רביה"ק ההיכל הברכה זי"ע, והתעסק בשידוך עבורו, כאשר שמחת האירוסין נערכה במעון קדשו, והוא גם קרא את שטר התנאים

נוסח שטר התנאים

בחתומות גדולי תלמידי הרה"ק מלובלין זי"ע

המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם טוב ושארית לאלו דברי התנאים והברית.

שנדברו והתנו בין הנהו תרי צדדים, מצד אחד ה"ה הרב המאור הגאון הגדול החריף החסיד המפורסם נ"י ע"ה פ"ה כק"ש [-עמוד הימיני פטיש החזק כבוד קדושת שמו] מוה"ר אלכסנדר סענדר בהמופלג המנוח מוה"ר יצחק אייזיק זללה"ה. העומד מצד בנו הבחור החתן המופלג המשכיל כמר יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל נ"י. ומצד שני ה"ה הרב הגדול החריף החסיד המפורסם שלשלת היוחסין כק"ש [-כבוד קדושת שמו] מוה' אברהם מרדכי בהרב המפורסם המנוח מוה' בנימין זאב יעקב זללה"ה העומד מצד בתו הבתולה הכלה המהוללה המשכלת מרת גיטל.

ראשית דבר, ה"ה החתן כמר יצחק יהודה יחיאל הנ"ל ישא למזל טוב את הבתולה הכלה המהוללה מרת גיטל תחי' בחופה וקידושין כדת משה וישראל, ואל יבירחו לא זה מזו ולא זו מזה. אבל ישלטו בנכסיהון בשוה, וידורו באבהו וחיבה ושלוש וריעות כאורח כל ארעא.

אבי החתן הנ"ל התחייב את עצמו ליתן סבלונות לבנו החתן נ"י סך מאה אדומים רענדליך במזומנים, וחמישים אדומים רענדליך על מתנות להכלה. גם מתנות קטנות קודם החופה כנהוג. מזונות להזוג משך ששה שנים רצופים אחר החתונה. ולהלביש להחתן בגדי חול ושבת ויו"ט. ולהחזיק מלמד להחתן. ולהספיק כל צרכי הזוג במשך המזונות. וליתן תנאים אחרונים בשעת החתונה תיכף ליתן מלבושים להחתן לחול ושבת ויו"ט כדרך הנגידים מפורסמים אחרי כלות משך המזונות. ולהלביש ולהנעיל להזוג במשך המזונות הנ"ל. ספרים להחתן ש"ס טוב.

אבי הכלה התחייב את עצמו ליתן נדן לביתו הכלה סך מאה וחמישים אדומים רענדליך במזומנים, ומתנות להחתן בעד עשרים וחמשה אדומים. מזונות להזוג ארבעה שנים אחרי כלות משך המזונות אבי החתן הנ"ל. ולהלביש ולהנעיל להזוג. ולהחזיק מלמד להחתן במשך המזונות. ולהלביש את בתו הכלה תחי' בגדי חול ושבת ויו"ט כדרך נגידים הזמן. הן בשעת הנישואין. וגם ליתן תנאים אחרונים על מלבושים לשבת ויו"ט לבתו הכלה תחי' אחר משך ששה שנים אחר החתונה, מ"מ בג"פ צעופים ורודידים כרים וכסתות לפי כבודם.

זמן סילוק הצדדים חנוכה שנת תקע"ח ליד שליש המרוצה. החתונה תהיה למזל טוב בט"ו בשבט תקע"ט לפ"ק הבעל"ט בבית אבי הכלה על הוצאותיו. רח"ש וכו' וק"ס לחצאן. אבי הכלה התחייב את עצמו ליתן ספרים להחתן טורים ומימוניות. קנס חצי נדן מצד העובר לצד המקיים. והקנס לא יפטור שטח"ז וכו' כנהוג.

המשך בעמוד הקודם

החתן יאיר את כל העולם

והיה רבינו מלובלין שדכן אמי הרבנית הצדיקית מרת גיטיל תחי', בת הרב הצדיק מו"ה אברהם מרדכי [מפינטשוב] זלה"ה עם אמו"ר [רביה"ק ההיכל הברכה] זלה"ה.

ואמר לאדוני אבי זקני מפינטשוב זלה"ה: 'אף על פי שאתה מיוחס גדול יותר מהרב [רבי אלכסנדר סענדר] אב"ד דקאמארנא, אף על פי כן תשדך עם הילד הזה, כי החתן הוא טוב מאוד'. ואמר בזה הלשון: 'איך זע, אז דער חתן וועט פארשאנן דיא גאנצי וועלט' [אני רואה, שהחתן יאיר את כל העולם].

ותיכף ומיד נתרצה אדוני אבי זקני זלה"ה מפינטשוב, והנישואין היו בארץ רישים פולין [-בימים ההם היתה פולין תחת ממשלת רוסיה] בעיר פינטשוב.

(הקדמת זוהר חי)

המגיד מראשית אחרית

זקנינו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ל התנצל את עצמו לפני רבינו הקדוש מלובלין שיש לו בת, שהשי"ת יזמין לה שידוך טוב עבורה, והשיב לו, הלוא הרב מקאמארנא יש לו בן טוב וכו' וראוי להיות חתנו.

וכן הוה, שהתנאים היה בבית רבינו הקדוש מלובלין [ביום ז' טבת תקע"ה לפ"ק].

ועל התנאים אמר רבינו הקדוש [מלובלין]: 'עלי הכהן הוא כאן'. והיה לפלא באזני השומעים.

וכמה פעמים שמע אמו"ר ז"ל [הרה"ק רבי אברהם מרדכי קליגבערג בן הרה"ק רבי מנשה יעקב קלינגבערג זי"ע חתן רביה"ק ההיכל הברכה זי"ע] ממנו, שזקנינו [ההיכל הברכה] ז"ל סיפר זה הדיבור, ושום אחד לא ידע פתרון הדברים. אולם שמע ממנו הרבה פעמים, שאמר, שפעם אחת היה כהן גדול. ובמצות עבודת יום הכיפורים פרשת אחרי (אוצר החיים מצוה קפו) רשם באותיות גדולות בריש כל ענין רמז על שמו.

ואירע הדבר שנפטר ביום י' אייר יום פטירת עלי הכהן (כמבואר בשו"ע סי' תק"פ), ואז נתגלה רוח קדשו של רבינו הקדוש מלובלין ז"ל, ואולי יען שבתנאים מתחילים 'המגיד מראשית אחרית' על כן הגיד גם כן בראשית אחרית.

(כתבי שם)

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בהדרתקודש נביע שפוזתני קול צולה הריהוקים עטרתראשינו ונוד הפאותנו, רעיא מהומנא לעדת צאן מרעיתו המלמדיו תורת אמת ומאלפניו דבמה באורח טובה אור שבעת הימים

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לגל השמחה שהזייה במעון קדשו באידוסי עברו החתן המופלג שמואל עוזר הי"ו

בן לבנו ענף עץ אבות פאר מקדושים

הרה"צ רבי ישראל יצחק שליט"א

עב"ג בת הרה"ג רבי אשר פרנקל שליט"א

בן הרה"צ רבי משה פרנקל שליט"א

חתן הגוה"צ המפ"ר רבי חיים וודנר שליט"א

תבענה שפתינו תחינה קדם מאריה אברון דבשמיא

שנטכה לחפץ מלא דפנינו השפעת לרוב מהשמחה השרויה באהלי צדיקים

"הבט והתבונן מפלאי תמים דעים, והאמן שבכל תנועה אלופו של עולם, ואין שם מקרה כלל לא קטן ולא גדול, אלא הכל בהשגחה לתכלית הטוב לזכך את האדם."

(זוהר חי ח"א רף קצר ע"ב)

ניצוצי אש

מאוצר תורתם של רבותינו הקדושים